

REGELING GRATIS VERKLARING OMTRENT HET GEDRAG VOOR PAROCHIEVRIJWILLIGERS LOOPT DOOR TOT EIND 2017

28 juli 2017

Vanaf begin 2016 is het mogelijk om een gratis Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) aan te vragen voor vrijwilligers binnen de Rooms-Katholieke Kerk die werken met minderjarigen en met mensen met een verstandelijke beperking. De gratis VOG regeling is goed geland in de parochies en is voorlopig verlengd tot eind 2017.

Sinds 2014 heeft de R.-K. Kerk het aanvragen van een VOG verplicht gesteld voor pastorale beroepskrachten en voor bepaalde groepen vrijwilligers. Deze verplichting om een VOG aan te vragen maakt onderdeel uit van het preventiebeleid tegen seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag in de R.-K. Kerk.

Parochies kunnen gratis VOG's voor de genoemde groep vrijwilligers aanvragen bij het contactpunt dat daarvoor via het CIO (het Interkerkelijk contact in overheidszaken) bij het Secretariaat van het Rooms-Katholiek Kerkgenootschap (SRKK) in Utrecht is ingericht. Het contactpunt doet een eerste screening van de aanvragen en zet deze door naar de dienst Justis van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het contactpunt heeft sinds begin 2016 ruim 2500 gratis VOG-aanvragen verwerkt. Parochies zijn onlangs over de verlenging van de regeling geïnformeerd waarbij is uitgelegd hoe ze gratis VOG's kunnen aanvragen.

BRIEF

Nieuw kabinet: neem geen fataal besluit

26 juli 2017

Dr. W. J. kardinaal Eijk, referent voor medische ethiek namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie, doet in het Nederlands Dagblad van 29 juli een oproep aan het nieuwe kabinet, waarvan de formatie nog steeds gaande is: neem geen fataal besluit als het gaat over Voltooid Leven.

Het nu demissionaire kabinet heeft een wet aangekondigd die voorziet in de mogelijkheid dat ook mensen die gezond zijn, hulp bij suïcide kunnen krijgen. Dit is een typisch staaltje van de liberale hyper-individualistische cultuur die de Westerse wereld in haar greep heeft.

De ongekende welvaart sinds de jaren zestig maakt het individuen mogelijk tamelijk onafhankelijk van elkaar te leven. Het individu wordt tegenwoordig geacht om zelf zijn levensbeschouwing, religie en ethische waarden te bepalen. En dit houdt ook in dat alleen het individu zelf kan bepalen of zijn leven nog waarde heeft. Als het individu denkt dat verder leven geen zin heeft en het daarom voltooid acht, mag hij aan zijn leven een einde maken. En de overheid moet hem dit niet beletten, maar bij wet garanderen dat het betrokken individu daarbij hulp wordt verleend. Tot zover de huidige cultuur.

Ziel én lichaam

Het antwoord op ethische vragen begint bij een mensvisie. De mens is volgens de klassieke christelijke mensvisie een eenheid van ziel en lichaam. De mens is in zijn totaliteit, ziel én lichaam, geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. Daardoor hebben ziel en lichaam beide een essentiële waarde. De mens is een doel in zich en mag nooit alleen als een middel worden gebruikt. En dat geldt ook voor zijn lichaam. Het lichamelijk leven mag daarom niet worden opgeofferd om aan het lijden een einde te maken.

Een passend antwoord op het lijden door medische of psychiatrische oorzaken is adequate, professionele en liefdevolle palliatieve zorg. Langs deze weg kunnen we het lijden niet helemaal wegnemen, maar wel tot draagbare proporties terugbrengen. Daarmee kunnen we mensen daadwerkelijk helpen om de waarde van hun leven te (her)ontdekken.

Vanwege de essentiële waarde van het menselijk leven zijn euthanasie en hulp bij suïcide wegens een lijden als gevolg van een medische of psychiatrische aandoening moreel ongeoorloofd. Te meer geldt dit uiteraard voor hulp bij suïcide bij mensen die gezond zijn.

Treurig dieptepunt

Maar daarmee is nog niet alles gezegd. Met het bij wet mogelijk maken van hulp bij suïcide aan gezonde mensen zou een treurig dieptepunt worden bereikt van de huidige hyper-individualistische cultuur. In deze cultuur staat iedereen op zijn autonomie, zijn zelfbeschikkingsrecht. Maar zijn we nu werkelijk allemaal zo de weg kwijt, dat we echt geloven dat met zo'n wet de autonomie van mensen gediend is? In de praktijk zal bij veel mensen het verzoek om hulp bij zelfdoding geen autonome beslissing zijn.

Sociologisch onderzoek wijst uit dat het in onze cultuur gaat om een schijnbare autonomie: we leven eigenlijk in een zeer conformistische wereld. Want in de praktijk gaat het om het gevoel zelf een wereldbeschouwing of set van ethische waarden te kiezen maar laten mensen zich feitelijk leiden door de publieke opinie en de (sociale) media.

In de publieke opinie, de reclamewereld en de media worden jong zijn en er jong blijven uitzien als ideaal voorgehouden, ouderdom en de gevolgen ervan daarentegen als negatieve fenomenen die de waarde van het leven aantasten. Zo wordt oudere mensen aangeprept dat hun leven geen waarde meer heeft. Is het besluit dat het leven voltooid is dan wel zo autonoom? Bovendien: iemand die vraagt om hulp bij suïcide vanwege een kwellende eenzaamheid door verlies van dierbaren of verminderde mobiliteit, doet dat niet op basis van een autonome beslissing, maar onder druk van de narigheid die eenzaamheid met zich meebrengt. Eenzaamheid die mede het gevolg van het doorgesloten individualisme is. Het zou beter zijn die cultuur eens te doorbreken en iets aan die eenzaamheid te doen.

Stervenshulpverlener

Volgens de aangekondigde wet moet een stervenshulpverlener, niet per se een arts, beoordelen of het verzoek om hulp bij zelfdoding vrijwillig (dus autonoom), weloverwogen en duurzaam is. Het is maar zeer de vraag of die stervenshulpverlener gelet op genoemde culturele factoren daartoe wel in staat is.

Helemaal desastreus is het voorstel van Pia Dijkstra om een minimumleeftijd te stellen van 75 jaar om in aanmerking te komen voor hulp bij suïcide. Deze, overigens volstrekt arbitraire, leeftijdsgrens suggereert - naar ik aanneem onbedoeld - een waardeoordeel over het leven van mensen die de 75 hebben bereikt.

Een nieuw kabinet zou een fataal besluit nemen, wanneer het bij wet het verlenen van hulp bij suïcide aan gezonde mensen mogelijk maakt.

Dr. Willem Jacobus kardinaal Eijk

Referent voor medische ethiek namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie

BRIEF

Prognose pastorale beroepskrachten parochiepastoraat 7 juli 2017

Aan leden van pastorale teams en aan parochiebesturen

Betreft: Prognose pastorale beroepskrachten parochiepastoraat

Geachte heer, mevrouw,

Als Kerk van Rotterdam zijn we geroepen om het geloof te verkondigen en de liturgie te vieren én mensen middels diaconale activiteiten in aanraking te brengen met de liefde van Christus. Hiervoor is een netwerk nodig van priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers in pastorale teams, verspreid over het hele bisdom. Vanuit onze zorg voor de goede verdeling van de beschikbare mensen is de ‘Prognose pastorale beroepskrachten parochiepastoraat 2020’ opgesteld. Graag informeren wij u, als lid van het pastoraal team of lid van het parochiebestuur, over deze prognose.

De prognose tot 2020 volgt op de eerdere prognose, die onderdeel was van het traject Samenwerking Geboden (SG). Deze prognose van destijds komt bijna overeen met de feitelijke gegevens van 2015. In 2016 is een nieuwe prognose opgesteld. Deze werd in februari 2017 besproken met de moderatoren van de pastorale teams van het vicariaat Rotterdam en het vicariaat Den Haag.

In het overzicht zijn de territoriale parochies opgenomen in 23 zogeheten ‘toewijzingsgebieden’ (‘clusters’ genoemd in SG). Hieraan worden pastorale beroepskrachten verbonden, op basis van het aantal parochianen en het totaal aantal beschikbare priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers. Bij benoemingen worden door het bisdom overigens ook de financiën van parochies meegewogen.

De ‘Prognose 2020’ is leidraad voor het bisdom waar het gaat om het doen van benoemingen voor het parochiepastoraat. Het zijn ook de kaders waar parochies rekening mee moeten houden als het gaat om pastorale plannen en parochiefinanciën.

Wij zijn ervan overtuigd dat deze prognose reëel is. Er zijn echter factoren die het beschikbare aantal pastorale beroepskrachten kunnen beïnvloeden. Het kan zijn dat iets meer of minder pastorale beroepskrachten de komende jaren uitstromen. Het kan ook zijn dat iets meer of minder nieuwe mensen instromen. Daarom is gerekend met een zekere bandbreedte.

Het is een prognose. Dat wil zeggen dat het bisdom verwacht in 2020 toegroeid te zijn naar deze verdeling van beroepskrachten in de territoriale parochies.

We zien dat 70% van de pastorale beroepskrachten werkzaam in parochies in het bisdom Rotterdam bestaat uit gewijde bedienaren. Dat is belangrijk om in de parochies de sacramenten te kunnen bedienen. De verkondiging van het woord, de viering van de sacramenten en het dienstwerk van de liefde maken deel uit van de ene zending die Christus aan de Kerk heeft toevertrouwd. Ook in de komende jaren mogen wij deze opdracht met hart en ziel vervullen en met vertrouwen.

Met vriendelijke groet,

+ J.H.J. van den Hende

Heeft u vragen naar aanleiding van deze brief? Neem dan contact op met de heer Robert Jan Peeters, hoofd personeelszaken, telefonisch (010 - 2815189) of via e-mail (R.Peeters@bisdomrotterdam.nl).

De 'Prognose pastorale beroepskrachten parochiepastoraat 2020' wordt voor belangstellenden ook op de website van het bisdom geplaatst bij de kerngegevens. De kerngegevens vindt u op de vernieuwde website in het groene menu met informatiepagina's onder 'bisdom Rotterdam'.

	Naam toewijzingsgebied	Aantal parochies	Aantal parochianen aantal (Kaski 1-1-2015)	Categorie
1	St. Christoffel	1	22.928	C
2	Christus Koning	1	24.918	C
3	De Goede Herder	1	16.920	B
4	H. Nicolaas Pieck en gezellen	1	17.210	B
5	H. Teresia van Avila	1	18.982	B
6	De Heilige Familie	1	7.699	A
7	Driestromenland - Federatie	2	7.994	A
8	H. Maria Magdalena - federatie + MC	6	17.810	B
9	St. Franciscus tussen duin en tuin	10 (+ Maasdijk)	35.629	D
10	Rotterdam rechter Maasoever - Federatie	4	28.762	C
11	St. Ursula en OLV van Sion - Cluster	2	21.116	C
12	H. Augustinus	1	19.987	B
13	St. Jan de Doper	1	19.871	B
14	St. Maarten	1	27.737	C
15	Maria Sterre der Zee	1	28.686	C
16	H. Nicolaas	1	25.272	C
17	Pax Christi / St. Barnabas / St. Bartholomeus	3	17.327	B
18	HH Petrus en Paulus	1 (+ vicariaat Merenwijk)	21.504	C
19	H. Thomas	1	17.660	B
20	De Vier Evangelisten	1	23.763	C
21	H. Willibrordus	1	17.191	B
22	HH Clara en Franciscus - Federatie	2	23.971	C
23	Vlietstreek - Federatie / De Verrezen Christus	4	30.484	D

Aantal parochianen per categorie en pastorale beroepskrachten		
Aantal parochianen	Categorie	Pastorale beroepskrachten priesters-diakens-pastoraal werkers
Tot 10.000	A	3 (1p-1d-1pw)
10.000-20.000	B	3 (2p-1pw)
20.000-30.000	C	4 (2p-1d-1pw)
Meer dan 30.000	D	6 (3p-2d-1pw)

Prognose aantal pastorale beroepskrachten in territoriale parochies per 1 januari 2020 Uitgangspunt voor priesters en diakens: emeritaat met 70 jaar	
Priesters	47
Diakens	19
Pastoraal werk(st)ers	28
totaal	94

BRIEF

Regeling gratis VOG verlengd tot en met 31 december 2017

Aan de besturen van de parochies in het bisdom Rotterdam
Onderwerp: regeling gratis VOG verlengd tot en met 31 december 2017
Rotterdam,

7 juli 2017

Geachte parochiebesturen,

In het voorjaar van 2016 informeerde ik u over de regeling om een gratis Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) te verkrijgen voor vrijwilligers die werken met minderjarigen en met mensen met een verstandelijke beperking. Binnen de R.K. Kerk zijn inmiddels via deze regeling ruim 2500 gratis VOG's aangevraagd. De regeling was en is een tijdelijke regeling die wordt uitgevoerd door het landelijk secretariaat van de R.-K. Kerk. Ik schrijf u deze brief om u te informeren dat deze regeling voorlopig zal worden voortgezet tot en met 31 december 2017.

Volledigheidshalve geef ik u nogmaals aan op welke wijze u de aanvragen kunt doen.

Hoe werkt het?

Het verdient aanbeveling dat u als parochie een vaste contactpersoon aanwijst voor het aanvragen van (gratis) VOG's. Uw vaste contactpersoon voert via onderstaande link zijn of haar gegevens in alsmede die van de vrijwilliger waarvoor een gratis VOG aangevraagd wordt. *Per vrijwilliger vult u 1 formulier in.* De vragen die u in het formulier beantwoordt, gaan onder andere over uw bekendheid met de preventieve maatregelen die de R.-K. Kerk genomen heeft om seksueel misbruik te voorkomen.

Via deze link komt u in het formulier dat u dient in te vullen.

<http://fd8.formdesk.com/ipal/aanvraagvog>

De aanvraag wordt vervolgens binnen het landelijk secretariaat van de R.-K. Kerk verwerkt in het systeem van de dienst Justis.

Wat is er nodig?

Om de aanvraag voor een gratis VOG te kunnen verwerken is het noodzakelijk dat de vrijwilliger voor wie u de VOG aanvraagt, beschikt over een *e-mailadres en DigiD*. U moet het e-mailadres, de voorletter(s), de achternaam en de geboortedatum van de vrijwilliger in het aanvraagformulier opgeven. Zorg er dus voor dat u over deze gegevens beschikt of ze bij de vrijwilliger opvraagt. Het is daarnaast raadzaam om de vrijwilliger tijdig te wijzen op de noodzaak van een DigiD, zodat deze eventueel nog door de vrijwilliger aangevraagd kan worden.

Wat moet de vrijwilliger doen?

De vrijwilliger voor wie de gratis VOG is bestemd, ontvangt van de dienst Justis een e-mail met een *link en een code* om de aanvraag af te ronden. Via de link en de code in deze e-mail logt de vrijwilliger in met DigiD. Daar rondt de vrijwilliger de VOG-aanvraag af door te bevestigen dat de gegevens juist zijn opgenomen. *De code in de e-mail is 30 dagen geldig*. Als de vrijwilliger de code laat verlopen, moet de VOG-aanvraag opnieuw worden gedaan. Dat betekent tijdverlies en dubbel werk. Het is daarom aan te bevelen, dat de vaste contactpersoon de vrijwilliger informeert over het feit, dat hij een e-mail van de dienst Justis kan verwachten. Ook is het goed dat de contactpersoon tijdig (bijvoorbeeld twee of drie weken nadat de aanvraag is gedaan) aan de vrijwilliger vraagt of de e-mail ontvangen is en de aanvraag daadwerkelijk is afgerond.

Hoe gaat het verder?

Nadat de vrijwilliger de aanvraag heeft afgerond wordt deze vervolgens door Justis in behandeling genomen. Justis informeert de vrijwilliger zelf schriftelijk over de afhandeling van de aanvraag. In de praktijk krijgt de vrijwilliger de VOG meestal binnen anderhalve week. Als uit onderzoek blijkt dat de vrijwilliger in aanraking is geweest met Justitie, gaat Justis na of dit relevant is voor het doel waarvoor de verklaring is aangevraagd. In dat geval kan het langer duren dan 2 weken voordat de vrijwilliger bericht krijgt. Na ontvangst van zijn VOG overlegt de vrijwilliger deze aan u als parochie.

Wie komt in aanmerking voor een gratis VOG?

Zoals gezegd komen voor de gratis VOG in uw parochie in aanmerking *vrijwilligers die werken met minderjarigen en andere kwetsbare groepen*, zoals mensen met een verstandelijke beperking.

In het geval dat een vrijwilliger werkzaamheden verricht voor deze doelgroepen en daarnaast als vrijwilliger nog een andere functie bekleedt waarvoor ingevolge het besluit van de Bisschoppenconferentie sinds 1 januari 2014 een VOG vereist is, dan kunnen meerdere screeningsopties worden aangegeven en geldt de gratis VOG voor al deze vrijwilligersfuncties die betrokkene bekleedt.

Voor alle overige functies, zoals voor pastorale beroepskrachten en vrijwilligersfuncties waarvoor de Bisschoppenconferentie een VOG verplicht heeft gesteld, geldt de gratis VOG niet en blijft een reguliere VOG (niet gratis en nog niet digitaal aan te vragen) relevant.

Samengevat

Kort samengevat is het nu van belang de volgende stappen te volgen:

- Stap 1: Wijs een vaste contactpersoon aan voor het aanvragen van VOG's;
- Stap 2: Controleer voor welke vrijwilligers een VOG moet worden aangevraagd;
- Stap 3: Check voor wie de VOG gratis zou kunnen zijn;
- Stap 4: Voer de gegevens van deze vrijwilligers in via bovengenoemde link.

Voor vragen naar aanleiding van deze brief kunt u contact op met ondergetekende.

Met een vriendelijke groet,

R. Peeters
hoofd personeel & organisatie

HOMILIE

van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende bij de Nationale Bedevaart Brielle bij 150 jaar heiligverklaring van de Martelaren van Gorcum, zaterdag 8 juli 2017

2 Korintiërs 4, 7-25; Matteüs 10, 17-22

Broeders en zusters in Christus, vandaag op deze nationale bedevaart van 2017 bent u opnieuw met velen gekomen. Niet voor een besloten bijeenkomst, maar voor een publieke viering van de eucharistie. Het is niet alleen een publieke viering, omdat we de deur hebben laten openstaan, wat wel fijn is met zoveel warmte. Maar ook omdat u met velen gekomen bent uit alle delen van het bisdom en van ver daarbuiten. En we mogen ons verheugen in de aanwezigheid van de burgerlijke overheid.

We maken geen geheim van onze verbondenheid met de Martelaren van Gorcum, en we weten ons met Christus verbonden. Die verbondenheid met de martelaren kun je op verschillende manieren uiten. Bijvoorbeeld met wapperende vlaggen en triomfmuziek: kijk eens, dáár horen we bij!

We kunnen ook méér bijbels te werk gaan en aansluiten bij de Heilige Schrift. De verbondenheid met Christus is ons van godswege geschonken, maar we zijn vaak zelf kwetsbaar om die verbondenheid te bewaren en in dat geloof te leven. We hebben een rijkdom ontvangen, maar we zijn vaak broze vaten: de overgrote kracht moet van God komen (2 Korintiërs 4, 7).

Ook naar de Martelaren van Gorcum mogen we op die manier kijken. De Martelaren van Gorcum waren geen mensen van gewapend beton of van roestvrij staal, maar mensen met een ziel die hun geloof en verbondenheid met Christus zo goed mogelijk probeerden te bewaren en te beleven. Door aanhoudend gebed en door hun dienstwerk op te dragen aan de Heer en zijn Kerk, door de bediening van de sacramenten en door de verkondiging van het evangelie. Als we vandaag in deze publieke viering gedenken dat de Martelaren van Gorcum met ons verbonden zijn in Christus, mogen we ons aansluiten bij hun broosheid.

Al vrij snel na hun dood door ophanging in de turfschuur hier dichtbij, is hun geschiedenis opgeschreven. Dat gebeurde met grote nauwkeurigheid

door verwanten en familie. En zo is al heel lang het bewustzijn gegroeid wat betreft de rijkdom van hun geloofsgetuigenis. Ze werden zalig verklaard (1675) en 150 jaar geleden heilig verklaard (29 juni 1867). Dat betekent niet dat ze tot grote helden verklaard waren, maar benadrukt wordt dat ze door Jezus' kracht en genade hebben volgehouden tot het einde toe.

We mogen beseffen dat de heiligverklaring oog heeft voor die broosheid. Ze gingen niet zonder moeite naar de galg, het zijn mensen die met angst hebben geleefd, met zorg om zichzelf en om elkaar en die intens gebeden hebben en de sacramenten hebben gevierd. We kunnen lezen dat ze tot het laatst toe elkaar de mogelijkheid boden om het sacrament van boete en verzoening te ontvangen. Kwetsbare mensen die door de kracht van het geloof, de sacramenten, het woord van God in hun hart, omwille van de Heer staande zijn gebleven in een situatie van zoveel dreiging en geweld.

Vandaag mogen we ons bij hen aansluiten, niet met machtsvertoon of met trotse gebaren van 'hier zijn we dan', maar met een innerlijke gezindheid en overtuiging dat het de Heer is die ons verbindt, en die ons kracht geeft. De Heer en zijn evangelie zijn de moeite waard om voor te leven en te sterven, indachtig de broosheid van de Martelaren van Gorcum, en de grote rijkdom van het geloof, die ze in hun hart hebben bewaard en waarvan ze hebben getuigd.

Hoe staat het met ons? Zijn we zo met Christus verbonden dat wij ons in geloof laten uitdagen door de woorden van het evangelie? Die grote rijkdom van het geloof kan niet genoeg onderstreept worden. Dan gaat het niet alleen om dingen uit je hoofd leren, maar vooral ook om met je hart te weten dat God zijn enige Zoon heeft gegeven, die voor ons uit liefde is gestorven en verrezen.

De martelaren hebben elkaar gezegd: Ga die ladder op, het is een vreselijke dood, maar weet dat het eeuwig leven en de liefde van Christus je wachten. Als we overtuigd zijn van de verbondenheid met Christus als onze grootste rijkdom, hoe laten we dat dan merken en hoe krijgt het gestalte in ons leven van alledag?

Op de eerste plaats gaat het om ons gebed, om in alle omstandigheden in gesprek te blijven met God, als het ons goed gaat, maar ook in tijden van

verdriet, in ziekte en bij tegenslagen, dat we ons verbonden weten met de Heer in gebed. In die zin lijkt de omgang met God op de omgang met elkaar. Als je elkaar voorbij loopt, wat blijft er dan van onze verbondenheid over? Zo is het ook met de Heer die ons de rijkdom van het geloof geeft. Het is daarbij een grote bemoediging dat de Heer ons nooit in de steek laat. De Heer blijft ons aankijken met zijn gelaat van barmhartigheid. Hij blijft ons de hand reiken om ons te steunen en te sterken. Het is een grote rijkdom dat we mogen beseffen dat Hij zo dicht naar ons toe is gekomen dat niets ons van Hem kan scheiden.

Het tweede is: hoe maken we ons geloof zichtbaar? Kijken we naar de Martelaren van Gorcum en naar de martelaren van nu. In hoeverre delen wij de liefde van Christus met elkaar? En zet het ons aan tot naastenliefde, vergeving, en helpt het ons om te dienen en ook te ontvangen wat een ander aan goedheid te bieden heeft. Het vraagt verbondenheid met elkaar in Christus' Naam. Je kunt niet heel dik bevriend zijn met God en de naaste links laten liggen.

Hoeveel strijd mag dat geloof ons kosten en hoeveel inzet en offerbereidheid hebben we als het gaat ons geloof te bespreken? Dat is misschien verschillend voor mensen. Mensen kunnen bidden en vertrouwen op God, maar dan moet het verder niet moeilijker worden. Of mensen zeggen: Ik wil het wel graag, maar in m'n omgeving hoor ik zo vaak dat ik er maar mee op moet houden, met m'n geloof in God. Ook twijfel kan ons uiteindelijk van het pad brengen.

Hoeveel mag het geloof ons kosten? En dan heb ik het niet over Kerkbalans of een inzameling voor de plek van pelgrimage vandaag. Maar: waartoe zijn we bereid? Zijn we bereid met onze gaven en talenten en met ons hart om steeds elkaar van dienst te zijn op de weg van het evangelie? Kan het zijn dat we ons laten raken door de nood van anderen en ons hart openen, voor mensen dichtbij en mensen ver weg. En durven we als we worden uitgelachen toch die weg van het evangelie te lopen? En als we bespottelijk worden gemaakt, lukt het dan om niet kwaad te worden, maar te weten dat de Geest ons ingeeft wat te zeggen, de Geest van de Vader zal je ingeven wat je moet zeggen, hoorden we in het evangelie (Matteüs 10, 20). Het gaat dan niet alleen om praten over je geloof, maar ook om te getuigen door volgehouden liefde, door steeds elkaar te willen zoeken en steeds elkaar te willen vinden.

De Martelaren van Gorcum zijn zeer zwaar beproefd en hun geschiedenis is heel nauwkeurig opgeschreven. Stierven ze in 1572, in 1604 lag er al een heuse

levensbeschrijving in Latijn en Nederlands. Er zijn ook veel martelaren die niet op die manier op ons netvlies staan. Ik denk dan aan de martelaren van nu, mensen die vluchten, van wie de huizen plat gebombardeerd worden, van wie de kinderen in gevaar zijn. Als je in Egypte met een bus naar een bedevaart gaat, loop je het risico dat je met de bus wordt opgeblazen. Laten we ons raken door de nood van de christenen ver weg, of sluiten we onze deur en onze grenzen?

We zijn een netwerk van liefde en dat netwerk houdt niet op bij onze voordeur, niet bij de grens van onze kerk. We mogen ons in Christus' Naam verbinden met alle mensen, die gemaakt zijn naar Gods beeld en gelijkenis. En we kunnen nooit onze ogen sluiten voor wat onrecht is. We mogen bouwen, broos als we zijn, met een rijk geloof, waarvoor we veel over hebben en dat we mogen delen en praktisch mogen beleven in verbondenheid met elkaar en in wederkerigheid. Ik weet zeker dat vervolgde christenen elders in de wereld rekenen op ons gebed. Ze slaan de Schrift open en lezen en laten zich raken door het woord van God. Slaan ook wij met regelmaat de Schrift open en laten we ons aanspreken door het woord van God? Het zou goed zijn als we ons echt laten raken door de pijn in het lichaam van Christus wereldwijd (1 Korintiërs 12, 26) De liefde van Christus laat ons geen rust (2 Korintiërs 5, 14) en beperkt ons niet tot onze eigen kring, maar gaat voorbij de grenzen die we misschien uit veiligheid in acht nemen.

We mogen vieren dat de Martelaren van Gorcum 150 jaar geleden heilig werden verklaard. Geen reden voor trompetgeschal, maar wel om God te danken dat broze mensen boven hun krachten uit getuigen van Gods liefde en trouw en van de band met de heilige vader en het geloof in de eucharistie.

Mogen we ons hart openen in deze heilige eucharistie voor wat de Heer ons te zeggen heeft. De Kerk als het lichaam van Christus met zijn vele ledematen heeft ieder van ons nodig. Alles is belangrijk en nodig, want het maatwerk van de Heer verdraagt niet dat we ertussenuit knijpen of van onze roeping wegllopen.

Moge de Heer ons de kracht geven om de liefde van de Heer steeds opnieuw in cultuur te brengen. De Kerk als netwerk van liefde moet met volharding doorgaan met het bouwen aan een beschaving van liefde nu en in de jaren die komen. En steeds meer mogen we laten merken wat in de ogen van Heer belangrijk is en in woord en daad laten zien wat wij als zwakke mensen in zijn Naam mogen betekenen. Amen.

HOMILIE

van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende bij de tv-mis vanuit de H. Petrus' Bandenkerk te Roelofarendsveen, zaterdag 30 juli 2017

Broeders en zusters,

Opnieuw mogen wij op deze zondag de eucharistie vieren. De eucharistie wordt door het Tweede Vaticaans Concilie aangemerkt als bron en hoogtepunt van ons leven als Kerk. Wat wordt eigenlijk bedoeld met de eucharistie als bron en hoogtepunt?

Het woord 'bron' maakt duidelijk dat we door de eucharistie gevoed worden in ons geloof, en gesterkt worden in onze band met Christus, telkens wanneer wij het sacrament van de eucharistie vieren. Eigenlijk is iedere eucharistieviering een echte ontmoeting met Jezus Zelf.

In de lezingen van de heilige Schrift is het Jezus die tot ons spreekt. Het Tweede Vaticaans Concilie sprak over de schriftlezingen als een schatkamer waaruit wij de rijkdom voor ons geloof mogen putten. De Heer heeft een boodschap voor ieder van ons.

Bij het lezen van het evangelie gaan we meestal staan, al we dat kunnen. We brengen op deze manier tot uitdrukking dat Jezus ons in het evangelie aanspreekt. Hij is in de eucharistie onze Gastheer, en Hij is ons voedsel in de communie.

We mogen Jezus ontvangen in ons leven, in de diepte van ons hart. In het woord van het evangelie en in het sacrament is de Heer werkelijk dichtbij ons.

Het is daarom geweldig voor ons geloof dat we in ons land iedere zondag via de televisie de eucharistie kunnen vieren en uitzenden. De eucharistie is de bron bij uitstek om ons geloof te voeden. En we worden erdoor gesterkt om de hoop in ons hart te kunnen bewaren, en de liefde van Christus in ons leven niet uit het oog te verliezen.

Daarom is de eucharistie niet alleen een bron maar is het vieren van de eucharistie ook een hoogtepunt, iedere zondag opnieuw, en in verschillende parochiekerken en kloosters dikwijls iedere dag.

Hoe kan de eucharistie een hoogtepunt worden genoemd? Er zullen mensen zijn die zeggen: hoezo hoogtepunt? Het is toch altijd hetzelfde ritueel? Is de eucharistie niet eerder een ingesleten gewoonte dan een hoogtepunt?

Broeders en zusters, het is uw keuze dat u kijkt en meeviert. Het is belangrijk voor de vitaliteit van ons geloof dat we samen het sacrament van de eucharistie blijven vieren. Dat we als Kerk stilstaan bij de grote liefde van God voor ons mensen.

Jezus is naar onze wereld gekomen om de oneindige liefde van God zichtbaar en voelbaar te maken. In zijn eigen persoon en leven heeft Jezus de Goddelijke liefde zichtbaar gemaakt en voorgeleefd. Toen Hij stierf aan het kruis, maakte Hij ons geen verwijten maar bad: 'vergeef het hun want ze weten niet wat ze doen'. En na zijn dood en verrijzenis geeft Jezus zijn leerlingen de vrede: vrede zij u. Paus Franciscus noemt Jezus daarom het gezicht van Gods barmhartigheid.

De eucharistie is in die zin een hoogtepunt. We gedenken Jezus' kruisdood en verrijzenis. We vieren dat Gods liefde sterker is dan de dood. Wanneer wij vandaag Jezus ontmoeten in deze eucharistie, wensen wij op onze beurt elkaar de vrede toe, in Jezus' Naam.

En we mogen God vragen om wijsheid en geestkracht in ons persoonlijk leven, om zoals Salomo in de eerste lezing gewetensvol te kunnen onderscheiden tussen goed en kwaad. En we worden in de tweede lezing uitgenodigd om al onze zorgen en vragen bij God neer te leggen. Er staat immers uitdrukkelijk dat God in alles ons heil, ons eeuwig geluk, wil bevorderen.

Broeders en zusters, hier in de kerk en thuis via de televisie, vandaag mogen we opnieuw onderstrepen dat Gods liefde de grootste rijkdom is in ons leven, of je nu jong bent of ouder, of je worstelt met je gezondheid of kerngezond bent, en wanneer je veel zorgen te dragen hebt. Wij mogen er op vertrouwen dat in iedere eucharistie de Heer persoonlijk bij ons komt. Hij houdt ons vast.

Dit geloof, dit vertrouwen in de liefde van de Heer, mogen we samen vieren. Dit gelovig vertrouwen is de grootste schat in ons leven. Het is een parel die in allerlei moeilijkheden soms zijn glans dreigt te verliezen. Maar vandaag mogen we heel bewust opnieuw de grote waarde van Gods koninkrijk aannemen.

Broeders en zusters, het is belangrijk om tevens te beseffen dat wij de liefde van Christus, die wij in de eucharistie ontmoeten en ontvangen, niet alleen voor onszelf kunnen houden.

De Heer zendt ons en Hij zegent ons om na deze eucharistieviering opnieuw in woord en daad Zijn liefde te delen met onze naasten: door dienstbaarheid, door gemeenschapszin, vergeving, geduld, volgehouden aandacht en door te bidden voor anderen.

Telkens wanneer wij de eucharistie vieren als bron en hoogtepunt, kan het rijk van Gods liefde groeien in ons hart, ondanks moeilijkheden, tegenslagen, angst en teleurstellingen.

Ik bid u, ik bid ons allen die groei in geloof en liefde van harte toe. Amen.

OVERWEGING

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende tijdens de vespers bij de sluiting van het bedevaartseizoen in Brielle, Bedevaartskerk HH. Martelaren van Gorcum in Brielle, 23 september 2017

Broeders en zusters, de woorden uit de Romeinenbrief (Romeinen 11, 33vv) maken ons bescheiden. We kennen Gods plannen niet, wij zijn geen eigenaar van Gods gedachten. Nu zou dat ons misschien zo bescheiden kunnen maken dat wij zeggen: wij weten niets van God. Maar zo bescheiden hoeven we ook niet te zijn. God is wel veel groter dan wij, veel eerder dan wij, Hij is eeuwig. We kunnen Hem niet uittekenen, we kunnen Hem niet de maat nemen en ook niet geheel doorzien. Maar in alle bescheidenheid mogen we zeggen: Hij is mens geworden in ons midden, Hij heeft in ons midden geleefd, Jezus Christus. In alles is Hij aan ons gelijk geworden behalve in de zonde. En zo hebben wij God leren kennen. Niet al zijn gedachten, niet zijn grote wijsheid omvattend, maar wel zijn liefde leren kennen in Jezus Christus, het gezicht van de barmhartigheid van de Vader. Het is die liefde van God om met ons verbonden te zijn die de Martelaren van Gorinchem het fundament van het geloof en het vertrouwen hebben gegeven dat God hen niet los laat. Zelfs als kwaad groot is, zelfs als dreiging je overspoelt blijft Gods uitgestoken hand.

Bescheiden zijn betekent ook dat we beseffen niet alle lijden te kunnen verklaren. Klein blijven betekent, dat we niet kunnen zien waarom er zoveel kwaad is in onze wereld. Want voor ons is kwaad zinloos en lijden niet te begrijpen. Maar tegelijkertijd weten wij dat lijden en dood God niet in hun greep houden. Want God heeft de dood overwonnen: Jezus is opgestaan uit de dood. Op grond van dit geloof hebben ook de Martelaren van Gorcum hun leven durven toevertrouwen aan de Heer, hun leven dat naar aardse maatstaven ten einde liep.

Als we hier vandaag zijn, staan we tevens stil bij de vele mensen die wereldwijd nu te lijden hebben. Die nu omwille van hun geloof worden vervolgd. Paus Franciscus heeft onlangs op het St Pietersplein nog eens duidelijk gemaakt dat op dit moment er miljoenen mensen worden vervolgd, en dat 80% van hen christen is. 80% van de mensen die omwille van hun geloof worden vervolgd zijn christen.

Broeders en zusters in het geloof, paus Franciscus, die niet alleen met statistieken op het St. Pietersplein komt, kwam ook met een andere belangrijke boodschap: de opdracht tot solidariteit en gedeelde verantwoordelijkheid. Hij zegt: “Christenen worden vervolgd zonder onderscheid. Of je nu katholiek bent, of orthodox, of dat je behoort tot een protestantse kerk, of dat je van een pinkstergemeente bent. Christenen worden vervolgd zonder onderscheid. Ze worden eenvoudigweg vervolgd omdat zij christen zijn. Paus Franciscus benadrukt: dat is nu de oecumene van het bloed. Zoals Paus Johannes Paulus II het noemde: de oecumene van het martelaarschap.

Het is gek om te zeggen, maar waar discussies blijven, en waar verdeeldheid onder christenen bestaat, daar heeft het lijden en de vervolging ons vaak stil gemaakt omdat in de oecumene van het bloed duidelijk wordt dat we als christenen zonder onderscheid kwetsbaar zijn en toch in Gods hand. Dat we soms verdeeld zijn, maar geroepen worden tot eenheid. God die ons liefheeft zonder onderscheid roept ons op om te groeien op de weg die Jezus vraagt en waarvoor Hij bidt: dat ze één mogen zijn (Johannes 17).

De oecumene van het bloed betekent niet dat we alleen maar één zijn in vervolging en lijden. We mogen ook één zijn in de overwinning van de dood, in het eeuwig leven bij God. Waar onze martelaren nu mogen zijn, daar is God ten volle aanwezig. En al kunnen wij in alle bescheidenheid God niet doorschouwen en niet alles begrijpen van wat Hij in onze wereld doet, één ding weten we wel: Hij houdt ons vast in Jezus Christus, de verrezen Heer.

Zo mogen wij ons op onze beurt vastklampen aan Christus die in deze wereld gekomen is om te dienen in plaats van gediend te worden en ons te verlossen. En mogen wij vandaag in deze vesper, wanneer we nadenken over onze band met de Heer, terwijl wij Christus in ons midden weten, ons ook verbonden voelen met allen die lijden omwille van het geloof, die te maken hebben met bloedvergieten. En wij mogen door de oecumene van het bloed met hen verbonden zijn. Op deze plek van de martelaren, daar zitten we dan toch maar in alle vrijheid. Met de deur open zonder bedreigd te worden. In een prachtige kerk zonder dat we worden weggestuurd. In ons hart denken en bidden we tegelijkertijd: moge dat zo blijven dat we niet ook hier te maken krijgen met vervolging, met onderdrukking, met dood en verderf.

Christus vraagt ons om niet alleen bezorgd te zijn over ons eigen woongebied, maar ook vanuit het geloof de opdracht aan te nemen om ook elders de structuren van rechtvaardigheid en van vrede en een beschaving van liefde te helpen te vestigen in Jezus' Naam. Moge ons geloof, moge onze inzet voor die liefde, moge onze groei in dialoog op voorspraak van de martelaren werkelijk voltooid worden in geluk en vrede voor altijd en voor allen in de nabijheid van God. Amen.

INLEIDING

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, De reformatie in gezamenlijkheid gedenken, voordracht tijdens bijeenkomst 500 reformatie, Bergen op Zoom, 1 september 2017

Dit jaar waarin wij als christenen voor het eerst in gezamenlijkheid de gebeurtenis van de reformatie gedenken, is het document *Van Conflict naar Gemeenschap* van een bijzondere waarde en betekenis.

Het document is de vrucht van studie en uitwisseling tussen afgevaardigden van de Lutherse wereldfederatie en de Pauselijke raad voor de eenheid van de christenen.

Het rapport met als titel *From Conflict to Communion* is gepubliceerd in 2013 met het oog op de gezamenlijke herdenking van de reformatie in 2017. In 2016 verscheen in ons land een Nederlandse vertaling van dit document, getiteld *Van Conflict naar Gemeenschap*, bij de Katholieke Vereniging voor Oecumene in Den Bosch¹

Fundamenteel is dat de samenstellers van het document (lutheranen en katholieken) benadrukken dat er meer is wat hen verbindt dan wat hen scheidt. In de inleiding van het document wordt de inhoudelijke verbondenheid heel concreet genoemd: (1) het geloof in de drie-ene God en de openbaring in Jezus Christus en (2) de erkenning van de basiswaarheden van de rechtvaardigingsleer.

Het document *Van Conflict naar Gemeenschap* staat als oecumenisch rapport niet op zichzelf. Er gaan ontwikkelingen en documenten aan vooraf. Expliciet wordt verwezen naar een gezamenlijke tekst bij gelegenheid van 450 jaar Augustijnse Confessie in 1980, n.l. dat Jezus Christus “het levend centrum is van ons Christelijk geloof” is². Voorts wordt verwezen naar een rapport uit 1983, bij gelegenheid van de 500e geboortedag van Maarten Luther, waarin Maarten Luther een “getuige van Christus” genoemd wordt en dat katholieken en protestanten niet voorbij kunnen gaan aan de persoon en de boodschap

1 Het document *Van Conflict naar Gemeenschap* is tevens digitaal beschikbaar: http://www.oecumene.nl/files/Books/Overig/van_conflict_naar_gemeenschap/index.html#11

2 *Van Conflict naar Gemeenschap* artt. 2 en 24.

van Luther³. Ook komt in het document *Van Conflict naar Gemeenschap* uitgebreid de Gemeenschappelijke Verklaring over de Rechtvaardigingsleer (*Joint Declaration on the Doctrine of Justification*) uit 1999 ter sprake⁴. Deze Verklaring van de Lutherse Wereldfederatie en de Rooms Katholieke Kerk is inmiddels ook onderschreven door de Methodisten (2006), de Anglicanen en Gereformeerde kerken (2017)⁵.

Ook deze eerdere oecumenische documenten staan niet op zichzelf. Paus Franciscus noemde bij zijn bezoek aan Lund in Zweden op 31 oktober 2016 dat de oecumenische dialoog tussen rooms katholieken en lutheranen in het licht van het Tweede Vaticaans Concilie een halve eeuw aan de gang is (vanaf 1967)⁶.

Dialoog gaandeweg

Het woord dialoog komt veelvuldig voor in het document *Van Conflict naar Gemeenschap*. Dat is in het kader van de oecumene niet zonder betekenis.

Het document *Van Conflict naar Gemeenschap* stelt dat het woord reformatie door veel katholieken in eerste instantie wordt geassocieerd met de splitsing van de Kerk terwijl veel lutheranen het woord reformatie vooral associëren met herontdekking van het evangelie, de zekerheid van het geloof, en met vrijheid. Wanneer het nu gaat om een oecumenische dialoog in het kader van 500 jaar reformatie, dan is het belangrijk om beide perspectieven bij elkaar te brengen, als startpunt van de dialoog (art 9). Het document *Van Conflict naar Gemeenschap* bepleit een nieuwe benadering, niet alleen herhalen van de eerdere beschrijvingen van de reformatie, die los van elkaar en tegenover elkaar geplaatst werden (art 7). Het document zegt dat lutheranen

3 Van Conflict naar Gemeenschap art. 2. Zie ook: J. Willebrands, Martin Luther 1483-1983, in: J. Willebrands, Mandatum Unitatis. Beitrage zur Okumene (Paderborn 1989) 257-268.

4 Van Conflict naar Gemeenschap artt. 25 en 123-139. Nederlandse vertaling van de Verklaring over de Rechtvaardiging: http://www.oecumene.nl/files/Documenten/Eindtekst_Gemeenschappelijke_Verklaring_Rechtvaardigingsleer.pdf.

5 A. Gonzalez-Ferrer, Reformed Churches endorse Joint Declaration on the Doctrine of Justification, in: L'Osservatore Romano (Engelse weekeditie) 28 juli 2017.

6 Cf. W. Kaspar, Een rijke oogst. De vruchten van de oecumenische dialoog (Abdij van Berne/Katholieke Vereniging voor Oecumene (2011)).

en katholieken goede redenen hebben om hun geschiedenis op een nieuwe manier te vertellen (art 17). Het gaat er niet om een ander verhaal te vertellen maar het verhaal anders te vertellen (art 16).

Sleutelwoord in *Van Conflict naar Gemeenschap* is de term dialoog, n.l. het belang van oecumenische dialogen (artt. 32-34). Voorafgaand hieraan worden expliciet de ontwikkelingen sinds het Tweede Vaticaans Concilie genoemd, meer bepaald het conciliedocument *Unitatis Redintegratio* aangaande de oecumene (artt. 26-27).

Dialoog betreft niet alleen het gesprek tussen kerken en mensen. Het gaat ook om de dialoog van de mens met God. Waar kardinaal J. Willebrands en paus Johannes Paulus II kwamen tot de uitspraak dat Luther een getuige van het evangelie is (art. 29) spreekt paus Benedictus XVI over de persoon en de theologie van Luther als een spirituele en theologische uitdaging voor de huidige katholieke theologie. In 2011 zei paus Benedictus bij zijn bezoek aan Erfurt: “Wat Luther onophoudelijk bewoog was de vraag naar God, de diepe hartstocht en drijvende kracht achter zijn hele levensweg. Hoe vind ik een genadige God [...] wie is hier tegenwoordig nog mee bezig - zelfs onder christenen? Wat betekent de Godsvraag in ons leven? In onze verkondiging? De meeste mensen, ook christenen, gaan er tegenwoordig van uit dat God niet echt geïnteresseerd is in onze zonden en deugden” (art 30).

Zo mag je beseffen dat het gesprek tussen God en mens, het naderen van de mens tot God (met heel je hart, je verstand en al je krachten) bij uitstek dialoog genoemd kan worden, en dat deze dialoog ook verondersteld wordt om tot een vruchtbare oecumenische dialoog te komen. Paus Johannes Paulus noemde het gebed de ziel van de oecumenische vernieuwing⁷.

Voortgaande dialoog in het kader van de oecumene

Oecumenische dialoog komt in het document *Van Conflict naar Gemeenschap* vaak aan bod. Er wordt zelfs een pleidooi voor gehouden: het belang van de oecumenische dialogen (artt 32-34).

7 Paus Johannes Paulus II, Encycliek *Ut Unum Sint* (1995) art. 28. Zie ook: H. van den Hende, *Eenheid van de Kerk*, gave en roeping, in: *Communio* (2014/5) 333-331.

Paus Paulus VI heeft ten tijde van het Tweede Vaticaans Concilie uitgebreid stilgestaan bij het grote belang van dialoog als zodanig (oorsprong is Gods plan) in zijn encycliek *Ecclesiam Suam*⁸ Paus Paulus onderscheidt vier cirkels waar het gaat om de dialoog: (1) aangaande alles wat menselijk is (2) met hen die in God geloven (3) met alle christenen (*fratres seiuncti*) (4) binnen de kerk zelf.

Onze oecumenische bijeenkomst van vanavond hier in Bergen op Zoom in het kader van 500 jaar reformatie, gaat specifiek over de dialoog tussen christenen. De grote waarde van de oecumenische dialoog komt niet alleen ter sprake in het document *Van Conflict naar Gemeenschap* maar de dialoog in het kader van de oecumene komt ook uitgebreid aan bod in het zogeheten Oecumenisch *Directorium* van de Pauselijke Raad voor de Bevordering van de eenheid der christenen (1993)⁹ en in de encycliek van paus Johannes Paulus II, getiteld *Ut Unum Sint* (1995)¹⁰.

In 2013 besteedt paus Franciscus expliciet aandacht aan de oecumenische dialoog in zijn apostolische exhortatie over de vreugde van het evangelie: *Evangelii Gaudium*. Hij schrijft: “Wij moeten er altijd aan denken dat wij pelgrims zijn en dat wij samen op pelgrimstocht zijn. Daartoe moet men zijn hart toevertrouwen aan zijn reisgenot zonder argwaan, zonder wantrouwen, en vóór alles kijken naar wat wij zoeken”¹¹.

Het is belangrijk om te beklemtonen dat een dialoog in het kader van de oecumene alleen in kracht van de heilige Geest kan worden ondernomen. De

8 Paus Paulus VI, encycliek *Ecclesiam Suam* (1964). Nederlandse vertaling in: Katholiek Archief (1964, jrg 19) 1077-1149. Zie ook: <https://www.rkddocumenten.nl/rkdocs/index.php?mi=600&doc=91>.

9 Pauselijke Raad voor de Bevordering van de Eenheid der Christenen, Oecumenisch Directorium, Richtlijnen voor de toepassing van de beginselen en normen inzake de oecumenische beweging. Nederlandse vertaling in: SRKK, kerkelijke documentatie (1993) 291-353. Zie ook: http://www.oecumene.nl/files/Documenten/Oecumenisch_Directorium.pdf.

10 Johannes Paulus II, Encycliek *Ut Unum Sint*. Over de verplichting tot oecumene (1995) art. 28-42. Nederlandse vertaling in: SRKK, kerkelijke documentatie (1995) 305-310.

11 Paus Franciscus, Apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium* (2013) artt. 244-246. Nederlandse vertaling in: SRKK, kerkelijke documentatie 2014/1.

dialogoog is bovendien christologisch want het is Jezus Christus zelf die bidt en vraagt om eenheid (Joh. 17). De dialogoog is tevens ecclesiologisch want de elementen van heiliging en waarheid (elementen die aanwezig zijn in de afzonderlijke gemeenschappen van christenen) komen aan de orde¹².

De oecumenische dialogoog is -positief geduid- uit op overeenstemming c.q. consensus. Negatief geduid brengt de dialogoog met zich mee dat men zich onthoudt van c.q. niet overgaat tot wederzijdse veroordeling¹³.

In het document *Van Conflict naar Gemeenschap* wordt gesteld dat de “Oecumenische dialogoog betekent afstand nemen van denkpatronen die voortvloeien uit en nadruk leggen op confessionele verschillen. In de dialogoog kijken partners eerst naar wat ze gemeen hebben, en pas dan naar het gewicht van de verschillen. Deze verschillen worden echter niet genegeerd of gebagatelliseerd, want de oecumenische dialogoog is een gezamenlijke zoektocht naar de waarheid van het christelijk geloof” (art 34).

Een goede dialogoog in het kader van de oecumene als gave

Voor mij is in dit jaar van samen de reformatie gedenken een belangrijke vraag die tevens al een opdracht inhoudt: wat is nodig voor een goede oecumenische dialogoog?

- Kennis en ondervinding van de eigen identiteit als onontbeerlijke bijdrage aan de dialogoog¹⁴
- Oprechte interesse hebben in de ander met wie men dialogoog voert¹⁵

12 Van Conflict naar Gemeenschap art. 27.

13 W. Beinert, Dialog (Okumenisch) in: Lexikon für Theologie und Kirche, Teil III (1995/2006) 193-194.

14 Cf Oecumenisch Directorium (1995) art. 24: “Allereerst zouden katholieken goed moeten weten wat de katholieke kerk is, en in staat moeten zijn verantwoording af te leggen van wat zij leert, van haar kerkorde en oecumenische beginselen. Naarmate zij beter van alles op de hoogte zijn, zullen zij het beter in gesprekken met andere christenen kunnen uitleggen en naar behoren verantwoorden.”

15 Cf Oecumenisch Directorium (1995) art 24: “Katholieken zouden ook een juiste kennis moeten hebben van de andere kerken en kerkelijke gemeenschappen met wie zij in gesprek zijn”. Zie ook: Ut Unum Sint (1995) art 28: ‘De dialogoog beperkt zich niet tot een uitwisseling van ideeën. Op een of andere manier is hij altijd een uitwisseling van gaven.’

- Wederzijds vertrouwen dat in de deelnemers aan de dialoog de heilige Geest werkzaam is¹⁶

Aan het einde van mijn bijdrage aan deze oecumenische bijeenkomst bij gelegenheid van het gezamenlijk gedenken van 500 jaar reformatie, wil ik twee stellingen naar voren brengen als afsluiting en als vrucht van het nog verder concreet nadenken over de vraag: wat is er nodig voor een goede oecumenische dialoog?

1. De oecumenische dialoog is niet gediend met een snel compromis. Heel concreet bij wijze van voorbeeld: gaandeweg de oecumenische dialoog zou je elkaar niet moeten dwingen tot een vorm van intercommunie als middel op weg naar Christelijke eenheid, maar in plaats daarvan vertrouwvol en actief wachten opdat te zijner tijd de eucharistie in gezamenlijkheid gevierd kan worden als teken van de bereikte eenheid.

2. De reformatie draagt pas echt vrucht wanneer we als christenen door middel van een volgehouden dialoog in kracht van de heilige Geest, onze verdeeldheid te boven zouden komen en zichtbare eenheid mogen bereiken: herstel van Christelijke eenheid is de reformatie van vandaag¹⁷.

16 Paus Franciscus, Apostolische Exhortatie Evangelii Gaudium (2013) art. 246: “Als wij werkelijk geloven in de vrije en overvloedige werking van de Geest, hoeveel kunnen wij dan nog van elkaar leren! Het gaat er niet alleen om inlichtingen te krijgen over de ander om hem beter te leren kennen, maar te oogsten wat de Geest in hen ook als een geschenk voor ons heeft gezaaid.”

17 J. van den Hende, Kort woord bij Vijfhonderd jaar en verder (startbijeenkomst in de Lutherse kerk te Amsterdam op 31 oktober 2016).

INLEIDING

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, De priefatie in het Romeins missaal, voordracht bij de Vereniging Latijnse Liturgie, Amsterdam, 9 september 2017

Priefatie doodgewoon

De priefatie is niet weg te denken uit de viering van de eucharistie. In iedere eucharistieviering is de priefatie het begin van het eucharistisch gebed. Deze dialoog van de celebrant en de aanwezige gelovigen is zo gewoon voor ons dat we wellicht niet echt stilstaan bij de bijzondere functie en betekenis van de priefatie in iedere heilige Mis. Daar wil ik vandaag bij stilstaan!

Betekenis van het Latijnse woord *praefatio*

Het woord *praefatio* als zodanig heeft minstens twee betekenissen.

- De priefatie als een soort voorwoord. Echter, de priefatie als voorwoord bij het eucharistisch gebed is onjuist. Immers, de priefatie maakt deel uit van het eucharistisch gebed zelf. Bij Cyprianus (derde eeuw) werd trouwens de aanhef van de priefatie als voorwoord beschouwd als opmaat naar de verdere tekst van de priefatie. Maar hoe ook zij: de priefatie als zodanig is niet slechts het voorwoord, niet een preambule, niet louter een introductie op het eucharistisch gebed: is er deel van. De liturg Pius Parsch (1884-1954) spreekt in eerste instantie over de priefatie als een plechtige voorrede maar stelt uiteindelijk ook dat de priefatie als lofzang het eerste deel is van het eucharistisch gebed.
- Praefatio in de zin van een proclamatie, als een gebed dat wordt uitgesproken dan wel uitgezongen in de tegenwoordigheid van God, wanneer de celebrant samen met de aanwezige gelovigen nadert tot God, voor de Heer treedt.

Aantal priefaties verschilt door de eeuwen heen

Omdat de priefatie als eerste gedeelte van het eucharistisch gebed zo gewoon is, staan veel gelovigen wellicht niet stil bij het gegeven dat het aantal priefaties in het missaal in de loop der tijden aanzienlijke verschillen laat zien. In bepaalde tijden is het aantal priefaties groot, in andere periodes is het aantal klein.

In de loop van de geschiedenis is er duidelijk sprake van verschillende tendensen waar het gaat om het aantal priefaties. Het *sacramentarium leonianum* stamt uit de 7e eeuw en heeft 267 priefaties. De priefatie behoorde tot de wisselende delen van de mis. De liturg Joseph Jungmann sj (1889-1975) stelt dat de meeste van deze priefaties bestemd waren voor de gedachtenissen en feesten van de verschillende martelaren. De veelheid aan martelaren-priefaties leidde in zekere zin af van het centrale thema bij uitstek van de eucharistie: de verlossing door Christus.

Op deze ontwikkeling volgde een scherpe reactie. Het aantal priefaties nam sterk af. Latere liturgische boeken laten de sterke afname van het aantal priefaties duidelijk zien. Het *sacramentarium Gelasianum vetus* heeft nog 54 priefaties. Het *sacramentarium Hadrianum* bevat maar 14 priefaties. Eeuwenlang bleef het uiteindelijk bij 11 priefaties. Zo was er lange tijd eigenlijk geen priefatie voor gewone zondagen. Pas in 1759 werd voorgeschreven dat op gewone zondagen de priefatie van de heilige Drie-eenheid gebruikt moest worden.

In de 20e eeuw werd het aantal priefaties opnieuw uitgebreid. In 1919 werden een priefatie voor de dodenmis en een priefatie voor de heilige Jozef ingevoerd. In 1925 kwam er een priefatie voor het nieuwe hoogfeest van Christus Koning, en in 1928 een priefatie ter ere van het heilig Hart van Jezus. Bij de invoering van de herziene liturgie van de goede week in 1955 volgde een priefatie voor de Chrismamis.

In de jaren voorafgaande aan het Tweede Vaticaanse Concilie werd het gebruik van nog een aantal priefaties wijd verspreid. Volgens de liturgen Anthony Ward en Cuthbert Johnson betreft het hier priefaties voor de Advent, voor de kerkwijding, ter ere van het heilige Sacrament, en voor Allerheiligen. Tijdens de vierde sessie van het Tweede Vaticaanse Concilie (1965) werden in de heilige missen met concelebratie twee priefaties van de heilige Geest gebruikt.

Op 23 mei 1968 promulgeerde paus Paulus VI acht priefaties voor algemeen gebruik in de Kerk, samen met drie nieuwe eucharistische gebeden. De acht priefaties hebben uiteindelijk hun weg gevonden naar het nieuwe altaarmissaal. In de editio typica van het Missale Romanum (1970) zijn 81 priefaties te vinden. De editio altera van het missaal (1975) telt reeds 84 priefaties. En de editio typica tertia van het missaal (2002) opnieuw meer priefaties.

Plaats en functie van de prelatie

Pater Anthony Ward sm en pater Cuthbert Johnson osb beklemtonen in hun uitgebreide boek over de prelaties van het Romeins Missaal (1989): ‘Waar het gaat om de prelaties had de hervorming van de Romeinse liturgie in het licht van Vaticanum II niet het doel om alleen maar een grote variatie aan te bieden. Het doel van de hervorming was veeleer gericht op de kwalitatieve verrijking van het centrum, het hart van de Romeinse ritus, i.e. het eucharistisch gebed’.

In het algemeen statuut van het Romeinse altaarmissaal (2002/2004) wordt aangaande de prelaties gezegd: “Het grote aantal prelaties waarmee het Romeins missaal verrijkt is, heeft tot doel sterker het thema van de dankzegging in het eucharistisch gebed tot uitdrukking te brengen en de verschillende aspecten van het heilsmysterie in een duidelijker licht te stellen” (art. 364).

Opzet van de aanhef van de prelatie

De aanhef van de prelatie waarmee het eucharistisch gebed opent is een dialoog tussen de celebrant en de aanwezige gelovigen. De aanhef van de prelatie bestaat van de kant van de celebrant uit een begroeting, een aansporing en een uitnodiging. Telkens beantwoorden de aanwezige gelovigen de woorden van de celebrant. De aanhef van de prelatie is een dialoog in drie delen: een begroeting, een aansporing en een uitnodiging:

1) Begroeting: *Dominus vobiscum*

De celebrant begint de dialoog met een begroeting: *Dominus vobiscum*. Het woord *Dominus* verwijst hier naar God de Vader. Er zijn ook liturgen die menen dat het hier gaat om de Zoon, om Christus onze Heer die in de eucharistie weldra bij ons komt met de gaven van zijn lichaam en bloed.

Het antwoord van de gelovigen: en met uw geest (*et cum spiritu tuo*). In dit antwoord ligt enerzijds de erkenning besloten dat de celebrant in het sacrament van de priesterwijding op bijzondere wijze de heilige Geest heeft ontvangen. Anderzijds is het antwoord ook de bede dat God in kracht van de Geest op zodanige wijze aanwezig mag zijn in het dienstwerk van de celebrant dat Hij de priester tot een waardig bedienaar maakt van het eucharistisch offer dat zo eigen is aan het priesterschap.

2) Aansporing: *Sursum corda*

De celebrant spoort de gelovigen die deelnemen aan de viering van de eucharistie aan om hun hart te verheffen. Het hart is in bijbelse zin de gehele menselijke persoon. De gelovigen worden aangespoord om zich los te maken van de dagelijkse gedachten en zorgen, en de aandacht te richten op de Heer en zijn gaven.

Het antwoord van de gelovigen brengt tot uitdrukking dat zij gehoor en gevolg geven aan deze aansporing: *habemus ad Dominum*: wij zijn met ons hart bij de Heer. De verheffing van het hart gebeurt overigens niet alleen op eigen kracht maar juist en vooral in het licht van de viering van het woord waardoor de gelovigen naar hart en ziel zijn voorbereid om vervolgens de liturgie van de eucharistie te gaan vieren.

Waar het gaat om de aanhef van de prelatie die in dialoog gesproken of gezongen wordt, schreef de Duitse professor Balthasar Fischer (in: *Het Volk van God rond het altaar*, 1964 p. 15) naar aanleiding van de woorden *habemus ad Dominum*, wij hebben de harten bij de Heer, het volgende: “Als iemand ons een misgewaad zou tonen met de verzekering dat Sint Augustinus het bij de eucharistieviering gedragen heeft, of een kelk waarvan vaststaat dat de heilige bisschop hem aan het altaar heeft gebruikt, dan zouden wij zulke kostbaarheden zeker met de grootste eerbied bejegenen. Maar dat wij op vele plaatsen van de mis nog precies dezelfde woorden horen en spreken die Augustinus voor 1500 jaren samen met de gelovigen te Hippo in Africa heeft gebeden, treft ons veel minder. En toch – is zulk levend gebedswoord uit de mond en het hart van een heilige, dat daarna door mond en hart van zovele andere heiligen is gegaan en tenslotte bij ons is terechtgekomen, niet nog veel kostbaarder?”

c) Uitnodiging: *Gratias agamus Domino Deo nostro*

Het is de celebrant die in de dialoog van de aanhef van de prelatie met dankzegging begint. De priester spreekt in het uitnodigende deel van de aanhef zijn voornemen uit om een gebed van dankzegging aan God aan te bieden over de eucharistische tafel, over het altaar van het eucharistisch offer. De celebrerende priester brengt deze dankzegging door te erkennen dat de eucharistie Gods gave is aan de mensen, en wel speciaal voor hen die aanwezig zijn: eucharistie behoort tot de kern van het verlossingsmysterie en is daarom bron en hoogtepunt van het kerkelijk en christelijk leven (zie: *Sacrosanctum Concilium* art 10; *Lumen Gentium* art 11).

Dit houdt een uitnodiging in aan de gelovigen om in te stemmen met de dankzegging. Het antwoord van de gelovigen zou een simpel “Amen” kunnen zijn. Ons missaal geeft echter een eigen formule waarmee het volk instemming betuigt, d.w.z. dat het volk instemt met het voornemen van de priester om een gebed van dankzegging aan te heffen: goed om te doen. Het antwoord luidt in het Latijn: *Dignum et justum est*. De Nederlandse editie van het altaarmissaal uit 1979 vertaalt dit met: Hij is onze dankbaarheid waardig. De nieuwe vertaling die reeds in de editie van het Klein Missaal uit 2014 te vinden is, luidt: Het is passend en goed Hem te danken.

De dialoog tussen de celebrant en de gelovigen die in de aanhef van de priefatie tot stand komt, betekent ten diepste dat tevens de Heer zelf zich mengt in ons gesprek, Hij nadert tot ons en wij mogen gericht zijn op Hem. De dialoog die de celebrant in de aanhef van de priefatie begint, vraagt om een antwoord van de aanwezige gelovigen. Dit heeft alles te maken met de zogeheten actieve deelname aan de viering van de eucharistie, de zogeheten *participatio actuosa*.

Het algemeen statuut van het Romeins altaarmissaal (2002/2004) zegt in art. 147: “het volk dient zich [...]met de priester te verenigen in geloof en in stilte, alsook door de in het verloop van het eucharistisch gebed vastgestelde interventies, namelijk: de antwoorden in de dialoog van de priefatie, het sanctus, de acclamatie na de consecratie en het amen na de slotdoxologie.”

Opzet van de verdere priefatie

Na de dialoog aan het begin van de priefatie (de aanhef) bestaande uit een begroeting, een aansporing en een uitnodiging, is ook het vervolg van de priefatie opgebouwd uit drie delen.

- 1 Het eerste deel is de overgang van de aanhef van de priefatie naar het gebed van lofprijzing en dankzegging zelf. De celebrant gaat in het eerste gedeelte door op het element van de lofprijzing en de dankzegging. Staande voor het aanschijn van God, brengt de celebrant eer aan God de Vader. Het offer van dank wordt in twee opzichten aangeduid als goed. Enerzijds is dankzeggen goed omdat het God toekomt dat wij Hem dankzeggen: *dignum et justum est*. Anderzijds komt de dankzegging ons heil ten goede: *aequum et salutare*. De celebrant gebruikt vervolgens (in de meeste priefaties) meerdere beschrijvende namen wanneer hij zich

richt tot God. Het is als een kleine litanie: Domine, Heer; Sancte Pater, heilige Vader; Omnipotens aeterna Deus, almachtige eeuwige God.

- 2 Het tweede deel van de verdere prefatie zou je het corpus van de prefatie kunnen noemen. Daarin komen de redenen aan bod waarom we God lofprijzen. Vaak wordt in dit gedeelte van de prefatie duidelijk welk aspect van het Christelijk heilsmysterie in een bepaalde eucharistieviering met name wordt gevierd, op een bepaalde dag c.q. bij een bepaalde gelegenheid.
- 3 Het derde deel is de afronding van de prefatie waarin de engelen en heiligen worden genoemd en tot uiting komt dat onze gebeden in verbondenheid met hun gebeden worden gedaan, waar het gaat om de lofprijzing Gods. De liturgie op aarde treedt in verbinding met de hemelse liturgie. In dit gedeelte worden de verschillende groepen van engelen genoemd. Dit gaat terug op het noemen en aanduiden van de engelen in de heilige Schrift zelf, zoals in Ef. 1, 21: “hoog boven alle heerschappijen, machten en krachten en hoogheden.....”; in Kol. 1, 16 (de zogeheten Christushymne): “want in Hem is alles geschapen in de hemelen en op de aarde, het zichtbare en het onzichtbare, tronen en hoogheden, heerschappijen en machten”; en in 1 Petr 3, 22: “nadat engelen en machten en krachten aan Hem onderworpen zijn.”

Uitmondend in het Sanctus

De prefatie is aldus het eerste deel van het eucharistisch gebed waarin de thematiek van het dank brengen aan God prominent naar voren komt. Uiteindelijk mondt de prefatie uit in de eerste en belangrijkste acclamatie van de eucharistieviering: heilig, heilig, heilig (Cf Jes. 6, 3 en ps. 118, 26).

Conclusies

In deze voordracht heb ik stilgestaan bij de betekenis en functie van de prefatie in iedere heilige mis. Ik wil eindigen met een aantal slotopmerkingen en aanbevelingen bij wijze van conclusie.

- a. De prefatie vormt een onmisbaar deel van de heilige mis en maakt essentieel deel uit van het eucharistisch gebed: de focus van de prefatie is de dankzegging (eucharistia) jegens God;

- b. Wanneer wij actief deelnemen aan de heilige mis, is het nodig dat wij bewust de begroeting, aansporing en uitnodiging in de aanhef van de prefatie meemaken en verstaan, en begrijpen als een dialoog van heil voor het aanschijn van God;
- c. Bewuste deelname aan de prefatie komt de actieve deelname van alle geleidingen van de Kerk aan de liturgie ten goede;
- d. De dialoog van de prefatie is inhoudelijk verbonden met de andere acclamaties in het eucharistisch gebed, i.e. het sanctus, de acclamatie na de consecratie en het amen na de slotdoxologie;
- e. Het bestuderen van en mediteren over de inhoud van het corpus van de verschillende prefaties brengt ons hart en onze geest dichterbij de eucharistie als viering en dankzegging in het licht van de grote heilsmysterieën;
- f. Het bewust en goed verstaan van de prefaties helpt ons het wezen van de liturgie als eredienst en dankzegging in het licht van het verloop van het liturgisch jaar dieper te verstaan, in de ontmoeting met Christus.

Gebruikte literatuur

- Congregatie voor de goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten, *Algemeen Statuut van het Altaarmissaal*, in: Nationale Raad voor Liturgie, *Liturgische Documentatie 3* (Den Bosch 2004) 55-194.
- M. Driscoll- J. Joncas, *The Order of Mass, A Roman Missal Study Edition and Workbook* (Chicago 2011).
- B. Fischer, *Het volk van God rond het altaar* (Antwerpen 1964).
- J. Hermans, *De viering van de eucharistie* (Brugge/Vught 1981).
- J. Jungmann, *Missarum Sollemnia*, deel II (Kasterlee 1966) .
- M. Kunzler, *Liturge sein. Entwurf einer Ars celebrandi* (Paderborn 2009).
- F. Lurz, *Erhebet die Herzen. Das Eucharistische Hochgebet verstehen* (Kevelaer 2011)
- E. Mazza, *The celebration of the Eucharist* (Minnesota 1999).
- C. Mohrmann, *Sur l'histoire de praefari – praefatio*, in: *Vigiliae Christianae VII* (1953) 1-15
- P. Parsch, *Het heilig misoffer* (Utrecht 1937).
- L. Soubigou, *A Commentary on the Prefaces and the Eucharistic Prayers of the Roman Missal* (Minnesota 1969).
- A. Roguet, *Genodigd aan de maaltijd des Heren. Inleiding tot de eucharistie volgens het Romeins missaal* (Haarlem/Averbode 1979).
- R. Tuzik, *Lift Up Your Hearts* (Chicago 2011).
- A. Ward- C. Johnson, *The prefaces of the Roman Missal* (Rome 1989).

DECREET

TO ESTABLISH A DIOCESAN COMMUNITY OF THE ASSOCIATION OF THE FRATERNITY “COMMUNION AND LIBERATION” (COMMUNIONE E LIBERAZIONE) WITHIN THE DIOCESE OF ROTTERDAM

In light of,

the request of Father Michiel J.A.M. Peeters to establish a diocesan community of the Association of the Fraternity “Communion and Liberation” (Communione e Liberazione) within the diocese of Rotterdam;

the fact that during the last years, a growing number of Association members, especially families, have come together in the city of Leiden, in order to be strengthened in faith and communion;

I herewith establish,

a diocesan community of the Association of the Fraternity “Communion and Liberation” (Communione e Liberazione) for the members residing within the territory of the diocese of Rotterdam

and I decree,

the city of Leiden to be the see of the diocesan community of the Fraternity;

the nomination of an ecclesiastical assistant in accordance with the statutes of the Association of the Fraternity (article 39)

Rotterdam, August 28th 2017

+ J.H.J. van den Hende
bishop of Rotterdam

Drs. Annemieke de Jong
actuarial

DECREET SLUITING VAN DE KERK ST. PAULUS TE HARDINXVELD GIESSENDAM

Gezien,

het feit dat het bestuur van de Rooms-Katholieke Parochie HH. Martelaren van Gorcum te Gorinchem aan de bisschop van Rotterdam d.d. 6 juni 2013 een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de Rooms-Katholieke kerk St. Paulus, gelegen aan de Rembrandtstraat 27/A te Hardinxveld Giessendam, te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

Overwegende,

dat op 26 augustus 2013 een gesprek heeft plaatsgevonden tussen een delegatie van het bisdombestuur en het parochiebestuur van de parochie HH. Martelaren van Gorcum ter zake de voorgenomen sluiting van de kerklocaties te Arkel (St. Franciscus) en te Hardinxveld Giessendam (St. Paulus);

dat in voornoemd gesprek is afgesproken om het proces om te komen tot het onttrekken aan de eredienst van twee kerklocaties te faseren en prioriteit te geven aan Arkel;

dat op 5 november 2013 een delegatie van het bisdombestuur heeft gesproken met de parochianen van de parochie HH. Martelaren van Gorcum, in het bijzonder hen die behoren tot de geloofsgemeenschap van de St. Franciscuskerk te Arkel;

dat de leden van de priesteraad van het bisdom Rotterdam d.d. 10 juni 2014 gehoord zijn over het voornemen om de kerk St. Franciscus te Arkel te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat de leden van het Kathedraal Kapittel d.d. 16 mei 2014 gehoord zijn over het voornemen om de kerk St. Franciscus te Arkel te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat de kerk St. Franciscus te Arkel op 1 november 2014 aan de eredienst is onttrokken;

dat op 7 oktober 2016 een delegatie van het bisdombestuur heeft gesproken met de parochianen van de parochie HH. Martelaren van Gorcum, in het

bijzonder hen die behoren tot de geloofsgemeenschap van de St. Pauluskerk te Hardinxveld Giessendam, over de voorgenomen sluiting van het kerkgebouw nu door vertrek van de inwonende priester de viering van de eucharistie niet meer mogelijk is;

dat de leden van de priesteraad van het bisdom Rotterdam d.d. 7 maart 2017 gehoord zijn over het voornemen om de kerk St. Paulus te Hardinxveld Giessendam te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat de leden van het Kathedraal Kapittel d.d. 18 mei 2017 gehoord zijn over het voornemen om de kerk St. Paulus te Hardinxveld Giessendam te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat de pastoor en de andere leden van het pastoraal team en het parochiebestuur al het nodige doen en zullen blijven doen ten behoeve van de pastorale zorg aan de parochianen te Hardinxveld Giessendam;

dat de voorbereiding van het decreet blijkens bovenstaande overwegingen ook overigens is geschied in overeenstemming met canon 1222 paragraaf 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de kerk St. Paulus te Hardinxveld Giessendam zal worden gesloten en niet langer voor de goddelijke eredienst zal worden gebruikt.

Besluit,

dat de R.K. kerk St. Paulus, gelegen aan de Rembrandtstraat 27/A te Hardinxveld Giessendam, met ingang van 1 september 2017 zal worden gesloten en aan de goddelijke eredienst onttrokken;

En vraagt,

dat de pastoor en de andere leden van het bestuur van de R.K. parochie HH. Martelaren van Gorcum er zorg voor dragen dat te zijner tijd de eventueel nog in de kerk St. Paulus te Hardinxveld Giessendam aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de R.K. parochie HH. Martelaren van Gorcum in goede afstemming met betrokkenen veilig wordt gesteld;

dat de herbestemming van de eventueel nog in de kerk St. Paulus te Hardinxveld Giessendam aanwezige kerkinventaris zal plaatsvinden met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland;

dat het besluit van dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de Rooms-Katholieke parochie HH. Martelaren van Gorcum, in het bijzonder van de gemeenschap rond de kerk St. Paulus in Hardinxveld Giessendam;

Binnen de termijn van tien nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.

Als datum voor betekening van dit decreet bepaal ik 1 september 2017.

Rotterdam, 28 augustus 2017

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN

1 juli 2017

M.G.A. van Dijk MA, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger bij de Antegroep, locaties de Kliniek Charloisse Lagedijk te Rotterdam en Delta Zorgboulevard te Poortugaal.

Drs. A. de Krijger, goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting De IJssel te Krimpen aan den IJssel, tot 1 januari 2018.

Drs. M. Draaijers, eervol ontslag als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting te Zoetermeer.

Drs. M. Draaijers, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting te Scheveningen (International Strafhof) en in de Penitentiare Inrichting De Hartelborgt te Spijkenisse.

P. Kuperus-Glas, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorgster van Alrijne, locatie verpleeghuis Leythenrode te Leiderdorp.

Drs. W.C.J.M. van de Heijning, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting te Scheveningen en de Penitentiare Inrichting te Spijkenisse.

26 juli 2017

Drs. J.C. Koeleman, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger ten behoeve van het Haaglanden Medisch Centrum te Den Haag en het Alrijne Zorggroep, locatie Rijnland Ziekenhuis te Leiderdorp.

1 augustus 2017

Drs. T.F.M. Visser, benoeming tot administrator van de parochie De Heilige Familie te Oud-Beijerland.

W. van der Meer, eervol ontslag als pastoor/moderator van de parochie De Heilige Familie te Oud-Beijerland e.o. (met emeritaat).

Th.J. Kuipers, ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger bij de Haagse Wijk- en Woonzorg, locatie Vrederust-West te Den Haag.

7 augustus 2017

J.M. van der Lee MA, goedkeuring en zending als pastoraal werker in de parochie Sint Christoffel te Capelle a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel, Lekkerkerk, Nieuwerkerk a/d IJssel, Rotterdam-Alexanderpolder, Rotterdam-Ommoord voor 1 jaar.

1 september 2017

R. Brazão Gomes, benoemd voor een periode van vier jaar tot lid van het bestuur van de Kerkelijke Instelling Laurentius en Ignatius.

8 september 2017

Mr. J.C.F.M. Smulders, benoeming voor 1 jaar tot administrator van de parochie H. Nicolaas Pieck en Gezellen te Brielle, Hellevoetsluis, Rhoon, Rotterdam-Hoogvliet, Rozenburg en Spijkenisse.

13 september

Th.A.H. van Klaveren, benoeming tot lid van het Kathedraal Kapittel voor de termijn van de duur van het lidmaatschap van de Priesterraad.

J.P.F. Glas, benoeming tot lid van het Kathedraal Kapittel voor de termijn van de duur van het lidmaatschap van de Priesterraad.

W.P.L. Broeders, benoeming tot lid van het Kathedraal Kapittel voor de termijn van de duur van het lidmaatschap van de Priesterraad.

15 september 2017

M.R. Lobo s.v.d., eervol ontslag als pastor van de parochie De Vier Evangelisten te Den Haag.

K.K. Hayon s.v.d., eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de samenwerkende parochies St. Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Schipluiden, Den Hoorn en Maasland.

K.K. Hayon s.v.d., benoeming tot lid van het pastoraal team in de parochie De Vier Evangelisten te Den Haag.

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 5 september 2017 (2017-3)

Inhoudelijk gesprek: bijdrage bisdom Rotterdam aan de bisschoppensynode over jongeren, geloof en onderscheiding van de roeping

Mgr. Van den Hende licht het agendapunt toe. De priesterraad is geïnformeerd over de bijdrage vanuit het bisdom Rotterdam. Deze is vertrouwelijk en dat geldt te zijner tijd ook voor het landelijke stuk. De priesterraad geeft aan dat er redelijk veel voor jongeren gebeurt. Dat is hoopvol. Er is een grote groep katholieke jongeren die stevig geworteld zijn in hun parochie, maar ook een grote groep zoekende jongeren. Hoe kunnen die worden bereikt? De samenleving leunt op hypes en evenementen. Jongeren kunnen zo worden bereikt, maar dat kun je als parochie niet elke week organiseren. Dan werkt het bovendien niet meer. Geloof moet worden gevoed en beleefd. Sacramentenbediening is belangrijk. Hoe neem je de jongere generatie daarin mee? Daarin spelen de ouders, die ook niet meer elke week naar de kerk gaan, een rol. Ook heb je voorbeeldfiguren nodig die laten zien wat katholiek leven oplevert aan leven en geluk. Het is belangrijk om niet alleen iets voor jongeren te organiseren, maar ook naar hen te luisteren. Welke plaats is er voor jongeren in de parochie? Heeft de parochie jongeren voldoende in het vizier voor bijvoorbeeld bestuursfuncties? De jongeren kunnen en willen echt iets. Dat moet structureel worden aangevlogen in plaats van incidenteel. Niet elke parochie heeft een jongerengroep. Kijken de parochies met vertrouwen naar jongeren? Hebben ze oog voor jongeren als het gaat om bepaalde functies. Er zijn voorbeelden van parochies waar jongeren zitting hebben in de vormselvoorbereiding en betrokken zijn bij het parochiecentrum. Het is goed te doen om jonge mensen te vragen om iets te doen. Dat zie je ook in het studentenpastoraat: jongeren zijn actief en kunnen verantwoordelijkheid aan. Jonge mensen zijn te vragen als koster, in de kindernevendienst of bij de peuterviering, maar voor catechese en bestuurlijke functies blijkt het lastiger om jonge mensen te vinden. Jonge mensen moeten zich realiseren dat ze iets kunnen betekenen voor de parochie en ervaren dat de parochie iets in hen ziet. Geconstateerd wordt dat jonge mensen zich niet willen binden voor langere tijd. Voor een brainstormdag over de toekomst van de parochie, eenmalig, laagdrempelig, worden ze uitgenodigd. Als jongeren er actief bij betrokken worden, buiten het oude vertrouwde vrijwilligerskader, kan dat helpen om zich te vereenzelvigen met de Kerk. Het zou een waardevol teken kunnen

zijn als er tijdens de bisschoppensynode een diocesane meeting zou worden georganiseerd, als deel van het synodeproces. Het thema ‘roeping’ moet er een plek in hebben. De synode is een kairosmoment. De initiatiefnemers van de bruisende kerk (jongerenevenement in Gouda) hebben er ervaring mee en zouden erbij kunnen worden betrokken.

Inhoudelijk gesprek: huwelijk en Gezin

Vicaris-generaal Visser geeft een toelichting. De diocesane werkgroep huwelijk en gezin is een vrucht van de twee bisschoppensynodes over dit onderwerp in Rome (oktober 2014 en oktober 2015) en de besprekingen daarover in de (vorige) priesterraad. De speerpunten zijn huwelijksvoorbereiding en de begeleiding van pas getrouwde stellen (Marriage Course en Pre Marriage Course, gebaseerd op het Alpha Centrum). De ervaringen na het eerste jaar zijn goed. In het afgelopen jaar hebben in totaal 25 stellen deelgenomen aan drie cursussen (tweemaal de Marriage Course en eenmaal de Pre Marriage Course). De Marriage Course wordt wel gevolgd als voorbereiding op het huwelijk door mensen die al langer samenwonen. Soms speelt de afstand tot de cursuslocatie een rol in de keuze. Er is een toelichting verzorgd op het taakveldoverleg catechese. Een parochie kan zelf of in samenwerking met buurtparochies en met hulp van de werkgroep huwelijk en gezin de huwelijksvoorbereiding organiseren. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om de gehele huwelijksvoorbereiding over te nemen. Het gaat alleen om het gemeenschappelijke gedeelte. De individuele begeleiding en voorbereiding blijft op het niveau van de parochie. In een extra bijeenkomst in zowel de Marriage Course als de Pre Marriage Course wordt aandacht gegeven aan de katholieke visie op het sacrament van het huwelijk. Het aantal bijeenkomsten leidt overigens nooit tot discussie. De werkgroep huwelijk en gezin heeft zich voorgenomen om opnieuw te kijken naar de aanbevelingen van de synode met het oog op nieuwe initiatieven. Daarbij valt te denken aan een gespreksgroep voor ouders die geen kinderen kunnen krijgen en een kloosterweekend voor stellen waarvan een van de partners niet gelovig is. De priesterraad doet de suggestie om hiervoor gericht uit te nodigen. Het is goed om ook aandacht te hebben voor gemengd geloven.

NECROLOGIE

Louis Jacques Willem Berger

geboren op 2 februari 1935 te Ginneken en Bavel en priester gewijd op 3 december 1989.

Louis Berger was voor zijn priesterwijding werkzaam als diaken in de parochies Paus Johannes XXIII te Leidschendam (1981), O.L. Vrouw van Lourdes te Den Haag (1982) en de parochies H. Paulus en H. Pastoor van Ars te Den Haag (1986). Op 3 december 1989 volgde samen met zijn priesterwijding zijn pastoorsbenoeming in de parochie H. Pastoor van Ars te Den Haag.

Op 2 februari 2010 werd hem wegens het bereiken van de canonieke leeftijd eervol ontslag verleend en tegelijkertijd ook ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam.

Hij is op vrijdag 7 juli 2017, voorzien van het H. Sacrament der zieken, overleden.

INHOUDSOPGAVE

Jaargang 62 juli-september 2017 Nummer 3

REGELING GRATIS VERKLARING OMTRENT HET GEDRAG VOOR PAROCHIEVRIJWILLIGERS LOOPT DOOR TOT EIND

2017, 28 juli 2017 77

BRIEF Nieuw kabinet: neem geen fataal besluit, 26 juli 2017..... 78

BRIEF Prognose pastorale beroepskrachten parochiepastoraat,

7 juli 2017 81

BRIEF Regeling gratis VOG verlengd tot en met 31 december 2017 85

HOMILIE van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende bij de Nationale
Bedevaart Brielle bij 150 jaar heiligverklaring van de Martelaren van

Gorcum, zaterdag 8 juli 2017..... 88

HOMILIE van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende bij de tv-mis vanuit de
H. Petrus' Bandenkerk te Roelofarendsveen,

zaterdag 30 juli 2017..... 92

OVERWEGING van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende tijdens
de vespers bij de sluiting van het bedevaartseizoen in Brielle,
Bedevaartskerk HH. Martelaren van Gorcum in Brielle,

23 september 2017 95

INLEIDING van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, De reformatie in
gezamenlijkheid gedenken, voordracht tijdens bijeenkomst 500

reformatie, Bergen op Zoom, 1 september 2017 98

INLEIDING van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, De prefatie in het
Romeins missaal, voordracht bij de Vereniging Latijnse Liturgie,

Amsterdam, 9 september 2017 104

DECREET To establish a diocesan community of the Association
of the Fraternity “Communion and Liberation” (Communione e

Liberazione) within the diocese of Rotterdam, 28 augustus 2017..... 111

DECREET Sluiting van de kerk St. Paulus te Hardinxveld

Giessendam, 28 augustus 2017 112

BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN 115

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 5 september 2017 (2017-3)	117
NECROLOGIE	119

